

DE WAARDE VAN HET LEVEN

Het zijn gevaarlijke tijden. Woon je in de Bijlmer, heb je kans dat er een vliegtuig op je kop valt (39 doden). In Enschede wordt je woonwijk weggeblazen door een explosie in een vuurwerkfabriek (21 doden). In Volendam brandt het café uit waar je nieuwjaar viert (10 doden tot dusver). Ben je soldaat en word je op vredesmissie naar Bosnië of Kosovo gestuurd dan heb je kans met leukemie terug te komen (meer dan 10 gevallen tot dusver). In heel Europa loop je de kans door het eten van rundvlees de ziekte van Creutzfeld Jacob op te lopen. (Ongeveer 100 gevallen tot nu toe, een aantal dat wel eens tot 100.000 op zou kunnen lopen).

Risico's zijn niet volledig uit te bannen. Het is zaak ze zichtbaar en beheersbaar te maken. Neem het verkeer. Ieder die op de weg komt loopt kans op een dodelijk ongeval. Je kunt het risico elimineren door altijd thuis te blijven, maar dan heb je geen plezierig leven. Bovendien moeten de risico's van een ongeluk thuis niet onderschat worden. Ieder van ons loopt bewust het risico van een ongeluk omdat meer risico gepaard gaat met een hoger rendement van het leven.

Eind vorig jaar kocht ik een nieuwe auto. De uiteindelijke keuze was tussen twee typen waarbij de veiligere auto ongeveer f 4000 duurder was. Het statistisch jaarboek leerde dat mijn kans om een ernstig ongeluk te krijgen ongeveer 1 op 1000 was. Ik schatte dat de kans op ernstig letsel gehalveerd zou worden als ik de veiligere auto kocht. De waarde van mijn leven schatte ik op f 10 miljoen. Extra veiligheid was me daarom f 5000 waard en ik kocht de duurdere auto.

De Harvard-econoom Viscusi heeft uitvoerig onderzocht wat de waarde van het leven is. De basisvraag die hij stelt is hoeveel geld mensen over hebben voor een alternatief dat met iets minder risico gepaard gaat. Denk bijvoorbeeld aan de keuze van een baan: hoeveel hoger moet het salaris zijn opdat iemand de baan met het hogere risico neemt? Of denk aan vlieguren: KLM is veiliger dan een maatschappij uit een derde wereld land. Bij welk prijsverschil kiest u de goedkopere maatschappij? Het antwoord dat Viscusi vindt is opmerkelijk robuust: In de VS is de waarde van het leven ongeveer \$5 miljoen. Studies voor andere landen komen op vergelijkbare bedragen uit.

In Nederland geven we dit jaar ongeveer 1 miljard gulden uit aan de bestrijding van de gekke

koeien ziekte. De bovengenoemde waarde helpt om de inspanningen in het juiste perspectief te plaatsen. Bij een waarde van f 10 miljoen per leven is het geld wel besteed als er minstens 100 mensenlevens gespaard worden. Indien de maatregelen minder effectief zijn, is ofwel het beleid fout, of hechten we in Nederland meer waarde aan het leven dan in de VS.

Gegeven de waarde van het leven, kan berekend worden wanneer het loont om voorzorgsmaatregelen te nemen om risico's te verkleinen. Ik maak een conservatieve schatting voor Volendam. Stel dat het impregneren van Kerstversiering de kans op brand met één duizendste reduceert, dat bij brand 10 levens verloren gaan en dat elk leven op f 10 miljoen gewaardeerd wordt. De verwachte opbrengst van het impregneren is dan f 100.000 en impregneren loont zolang de kosten dit bedrag niet te boven gaan.

Ik realiseer me dat geld geen mensen tot leven wekt en dat het bovenstaande weinig soelaas biedt voor diegenen die direct bij de Volendamse ramp betrokken zijn. Het is echter ook zaak om vooruit te kijken. De berekening is relevant om rampen als die in Volendam in de toekomst te vermijden. De boodschap is dat het leven zeer waardevol is en dat voorzorgsmaatregelen die risico's reduceren dus al snel lonen en dus genomen en afgedwongen moeten worden.

Helaas werd deze les in het verleden niet getrokken. Bij een brand in een Antwerps hotel vielen in 1994 15 doden, maar deze week werd bekend dat sindsdien de veiligheid niet veel verbeterd is. Nu de herinnering nog vers is, is het zaak de veiligheid voor de toekomst te verbeteren.

Eric van Damme